

Sädehoitoon tulevalle

Olet tulossa sädehoitoon. Sädehoidossa annetaan säteilyä, joka tuhoaa syöpäsoluja. Syöpää hoidetaan myös esimerkiksi leikkauksilla ja lääkehoidoilla. Syövän hoitoon käytetään yleensä useita hoitomuotoja. Sädehoito voi olla parantava hoito, tai sillä voidaan lievittää syövän aiheuttamia oireita. Sädehoitoa annetaan yleensä useina pieninä annoksina. Näin voidaan suojella terveitä soluja.

Sädehoidon suunnittelu

Ennen hoidon aloitusta käyt lääkärin vastaanotolla. Lääkäri kertoo sinulle hoitosuunnitelmasta. Voit ottaa lähiomaisen tai ystävän mukaan vastaanotolle.

Sädehoito suunnitellaan sinulle yksilöllisesti. Sädehoitoa voidaan antaa 1–40 kertaa.

Ennen sädehoidon aloitusta sinulle tehdään tietokonetomografiakuvaus. Kuvaus kestää noin 30 minuuttia. Et saa liikkua kuvauksen aikana.

Hoidettava alue kuvataan ennen sädehoitoa.

Kuvauksen jälkeen lääkäri, fyysikko ja hoitaja tekevät sinulle hoitosuunnitelman. Suunnitelmassa päätetään hoitokertojen määrä ja kuinka suuren annoksen sädehoitoa saat kerralla. Suunnitelman valmistuminen kestää noin 2 viikkoa. Sädehoito alkaa sen jälkeen.

Sädehoidon antaminen

Sädehoitoa annetaan arkipäivinä. Tulet sädehoitoon päivittäin kotoa. Voit matkustaa sairaalan ja kodin välillä julkisella kulkuneuvolla. Jos vointisi on heikentynyt, lääkäri voi antaa sinulle luvan taksin käyttöön tai voit olla sairaalan vuodeosastolla sädehoitojakson ajan.

Hoito kestää kerrallaan noin 15 minuuttia. Et saa liikkua hoidon aikana. Sinusta otetaan röntgenkuvia, joiden avulla tarkistetaan, että sädehoito kohdistuu juuri oikeaan kohtaan.

Sädehoitokone pitää sirinää. Se kertoo, että hoito on käynnissä. Sädehoitoa annetaan yleensä useasta suunnasta. Siksi kone kääntyy ympärilläsi.

Olet hoidon ajan yksin, mutta hoitajat näkevät ja kuulevat sinut koko ajan. Et tunne kipua hoidon aikana, eikä sinusta myöskään lähde säteilyä hoidon jälkeen.

Hoitajat huolehtivat hyvinvoinnistasi koko sädehoidon ajan. Kerro heille, jos hoidosta on tullut sinulle haittavaikutuksia. Voit kertoa myös muista tuntemuksistasi ja kysyä, jos jokin asia askarruttaa mieltäsi.

Röntgenhoitajat käyttävät sädehoitokonetta.

Tupakoinnin lopettaminen

Tupakoinnin lopettaminen on tärkeä osa syövän hoitoa. Tupakointi voi heikentää sädehoidon tehoa ja pitkittää sädehoidon haittavaikutuksia. Tupakointi lisää myös uuden syövän riskiä. Saat apua tupakoinnin lopettamiseen lääkäriltä ja hoitajalta.

Sädehoidon haittavaikutuksia

Sädehoito vaikuttaa myös terveisiin soluihin, joten se voi aiheuttaa haittavaikutuksia hoidettavalle alueelle. Haittavaikutukset ovat yksilöllisiä ja ne ilmaantuvat yleensä noin 2-3 viikon kuluttua hoidon aloittamisesta. Haittavaikutukset voivat jatkua vielä hoidon loppumisen jälkeenkin. Niitä voidaan kuitenkin hoitaa.

Tavallisimpia haittavaikutuksia

Pään tai aivojen sädehoidossa:

- päänsärky
- pahoinvointi
- hiustenlähtö hoitoalueelta.

Suun ja kaulan sädehoidossa:

- suun kuivuminen
- suun limakalvojen rikkoutuminen
- muutokset haju- ja makuaistissa
- ihon punoitus, kuivuminen ja kuumotus.

Rintakehän ja keuhkojen sädehoidossa:

- ruokatorven ärsytys
- närästysoireet
- yskänärsytys.

Rinnan sädehoidossa:

- hoitoalueen ihon punoitus, kuivuminen ja kuumotus.

Vatsan sädehoidossa:

- pahoinvointi
- ilmavaivat
- ripuli.

Lantion sädehoidossa:

- tihentynyt virtsaamisen tarve
- kirvely virtsatessa
- limakalvojen kuivuminen
- ilmavaivat
- ripuli.

Väsymys ja itsestä huolehtiminen

Päivittäiset hoidossa käynnit saattavat väsyttää. Sädehoito ei välttämättä estä päivittäisiä askareita, harrastuksia tai työssä käyntiä, mutta sen ajaksi on mahdollista saada sairauslomaa. Pääset tarvittaessa lääkärin vastaanotolle. Muista levätä riittävästi ja syödä monipuolisesti. Kehosi tarvitsee energiaa, jotta voit parantua.

Kipu

Sädehoito ei aiheuta kipua. Sädehoidon haittavaikutuksena voit tuntea kipua, arkuutta ja turvotusta hoidetulla alueella. Voit ottaa kipuun tavallista särkylääkettä.

Sekselämä

Sädehoito ei ole este seksielämälle. Sairastuminen ja hoidot saattavat aiheuttaa kyvyttömyyttä ja haluttomuutta seksielämässä. Keskustele ongelmista avoimesti kumppanin, hoitajien ja lääkärin kanssa.

Henkinen hyvinvointi

Sairaus aiheuttaa pelkoa tulevaisuudesta ja mielialasi voi vaihdella. Keskustele tunteistasi avoimesti läheisten, hoitajien ja lääkärin kanssa. Voit saada apua myös esimerkiksi syöpäyhdistyksen tukihenkilöltä.

Tukipalvelut

Voit keskustella sairautesi liittyvistä asioista eri asiantuntijoiden kanssa. Sädehoidon henkilökunta voi varata sinulle ajan.

Voit halutessasi jutella muun muassa seuraavien asiantuntijoiden kanssa:

- sosiaalityöntekijä
- kuntoutusohjaaja
- ravitsemusterapeutti
- fysioterapeutti
- seksuaalineuvoja
- psykiatrinen sairaanhoitaja
- sairaalapastori.

Sädehoidon jälkeen

Sädehoitojen lopussa on lääkärin vastaanotto. Myös sen jälkeen terveydentilaasi seurataan säännöllisesti.

Ota yhteyttä sädehoitoyksikköön, jos:

- sinulla on kysyttävää hoidosta tai jatkohoidosta
- sinulla on kysyttävää sädehoidon haittavaikutuksista tai niiden hoidosta
- haittavaikutukset eivät parane noin 3 viikon kuluessa siitä, kun hoito on päättynyt.

SÄDEHOITOYKSIKÖT

Sädehoitoyksiköiden henkilökuntaan kuuluu muun muassa lääkäreitä, fyysikoita, sairaanhoitajia ja röntgenhoitajia.

TURKU(TYKS)	PORI (Satsk)	VAASA(VKS)
Sijainti: T-sair. C-osa 1.krs.	O - osa 0 krs.	Q0-ja Q1-osa
Avoinna: ma-pe 7.50 -15.00.	7.50 -15.00.	7.50 -15.00.
Laitteet: 5 hoitokonetta 2 kuvauslaitetta	2 hoitokonetta 1 kuvauslaite	3 hoitokonetta 1 kuvauslaite
Jonotie- dustelut: 02-313 1807 (klo 9-10.30)	02-627 3731	06-213 2942

Satakunnan sairaanhoitopiiri • www.satshp.fi • Vaihde 02 627 71
Vaasan sairaanhoitopiiri • www.vaasankeskussairaala.fi • Vaihde 06 213 1111
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri • www.vsshp.fi • Vaihde 02 313 000